

**FORSLAG TIL NYE MÅL FOR
OPLÆRING I VIRKSOMHEDERNE**

Notat til Snedkerfagets Fællesudvalg

Maj 2022

Mærsk Nielsen HR

Skjoldenæsvej 1

4174 Jystrup

Mobil 2277 4044

E-mail: lizzie@maersk-nielsen.dk

www.maersk-nielsen.dk

ISBN: 978-87-93790-47-6 (web)

Maj 2022

Anvendte fotos i rapporten kommer fra Colourbox

Notatet er er udarbejdet af konsulenter fra Mærsk Nielsen HR for Snedkerfagets Fællesudvalg.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	5
1.1 Projektets formål.....	5
1.2 Notatets indhold.....	6
2. Projektets metoder	8
2.1 Desk research.....	8
2.2 Interview	8
2.3 Analyse.....	11
3. Overvejelser ved revision og udvikling af mål for oplæringen i virksomhederne	12
3.1 Massivtræ og pladematerialer	12
3.2 Betjening af maskiner	13
3.3 CNC-maskiner.....	13
3.4 Udførelse og montering af trapper	14
3.5 Praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb.....	14
3.6 Forslag til nye mål for oplæringen i virksomhederne	15
4. Virksomhedernes indsigt og samarbejde med skolerne	16
4.1 Indsigt i mål for oplæringen.....	16
4.2 Indsigt i og anvendelse af logbøger/erklæringer om oplæringen	17
4.3 Lærlingenes oplæring i virksomhederne	19
4.4 Virksomhedernes samarbejde med skolerne	20
5. Skolernes procedurer og praksis.....	22
5.1 Procedurer og praksis for information til lærlinge og virksomheder	22
5.2 Opfølgning på mål for oplæringen, logbøger og erklæringer om oplæringen	26
6. Forslag til reviderede og nye mål for oplæring i virksomhederne .	29

1. Indledning

1.1 Projektets formål

Snedkerfagets Fællesudvalg har ønsket at få afdækket behovet for revision af de eksisterende mål for lærlingenes oplæring i virksomhederne inden for de erhvervsuddannelser, det faglige udvalg har ansvaret for. Udvalget ønsker desuden at få afdækket behovet for udvikling af nye mål for lærlingenes oplæring i virksomhederne (tidligere betegnet som praktikmål).¹

Projektets formål er, at målene for oplæring skal blive mere aktuelle og operationelle, så det bliver mere tydeligt for såvel virksomhederne som lærlingene, hvilke mål der skal opfyldes igennem den praktiske oplæring i virksomhederne. Projektet skal bidrage til at sikre en bedre kvalitet i den praktiske oplæring i virksomhederne, for dermed også at bidrage til at mindske frafaldet på erhvervsuddannelserne.

I arbejdet med revision og udvikling af målene skal det overvejes, om Børne- og Undervisningsministeriets taksonomi for uddannelsernes kompetencemål også skal anvendes ved formulering af målene for oplæringen i virksomhederne.²

Projektet skal afdække virksomhedernes og skolernes procedurer og praksis for information om og anvendelse af målene for oplæringen, erklæringer om oplæring (tidligere betegnet som praktikerklæringerne) og logbøger.

I dette notat er der ikke specifik fokus på det projekt, som lærlingene skal gennemføre mellem 3. og 4. hovedforløb, da dette behandles særskilt i projektet: *"Evaluering af praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb"*.

¹ I dette notat anvendes den nye terminologi på erhvervsuddannelsesområdet, som betyder, at der fremadrettet skal anvendes betegnelsen "oplæring" i stedet for "praktik". Jf. orientering til de faglige udvalg og udbydere af erhvervsuddannelser fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, 5. januar 2022. Der er dog enkelte undtagelser for anvendelse af den nye terminologi, f.eks. i relation til ét af målene for oplæringen: *"Praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb"*.

² På AUB-styregruppemødet den 7. marts 2022 blev det, på baggrund af notatet *"Revision af praktikmål. Notat om resultater af desk research. Mærsk Nielsen HR, 28. februar 2022"*, besluttet, at der ved revision og udvikling af mål for oplæringen i virksomhederne skulle tages udgangspunkt i den nye taksonomi for erhvervsuddannelsernes uddannelsesspecifikke fag i grundforløb og hovedforløb, der er beskrevet *"Taksonomivejledning, 2021. Børne- og Undervisningsministeriet"*.

De tre erhvervsuddannelser, der er i fokus i projektet er:

1. Bygningsnedkeruddannelsen
2. Møbelsnedkeruddannelsen
3. Orgelbyggeruddannelsen.

Projektet gennemføres i et tæt samarbejde mellem Hanne Pein og Ole Egemose fra Snedkernes Uddannelser samt ekstern konsulent Lizzie Mærsk Nielsen fra Mærsk Nielsen HR.

Sideløbende med projektet er der gennemført to tilsvarende projekter inden for Træindustriens Uddannelsesudvalg og Det faglige udvalg for bolig og ortopædi.

1.2 Notatets indhold

Dette notat har til hensigt at give Snedkerfagets Fællesudvalg indsigt i de metoder, der er anvendt i projektet, centrale overvejelser i forbindelse med revision og udvikling af mål for lærlingenes oplæring i virksomhederne, interviewpersonernes praksis for information og anvendelse af mål for oplæringen samt samarbejdet mellem virksomhederne og skolerne.

I kapitel 2 præsenteres projektets metoder: Desk research, interview og analyse. Kapitlet indeholder en kort beskrivelse af elementerne i de forskellige metoder. I beskrivelsen af de gennemførte interviews fremgår det, hvilke respondenter der er gennemført interview med.

Kapitel 3 præsenterer de centrale overvejelser, som sekretariatet for Snedkernes Uddannelser og den eksterne konsulent har gjort sig i forhold til revision af målene for oplæringen i virksomhederne, samt i forhold til udvikling af nye oplæringsmål. Hensigten med kapitlet er at give baggrund for en forståelse af de forslag, der er udarbejdet af sekretariatet og den eksterne konsulent.

I kapitel 4 præsenteres virksomhedernes indsigt i målene for lærlingenes oplæring i virksomhederne samt virksomhedernes indsigt i og anvendelse af logbøger samt erklæringer om oplæringen. Kapitlet indeholder desuden beskrivelser af, hvordan der internt i virksomhederne arbejdes med lærlingens oplæring set i relation til målene. Endelig præsenteres virksomhedernes samarbejde med skolerne, set i virksomhedernes perspektiv.

I kapitel 5 præsenteres skolernes procedurer og praksis for information af lærlinge og virksomheder om målene for oplæringen i virksomhederne, logbøgerne samt erklæringerne om oplæringen.

Kapitlet indeholder desuden en beskrivelse af, hvordan skolerne bidrager til, at logbøgerne anvendes efter hensigten, samt beskrivelser af hvordan skolerne reagerer, hvis logbøgerne og erklæringer om oplæringen ikke afleveres efter hvert oplæringsophold i virksomhederne.

Kapitel 6 indeholder forslag til mål for oplæring af lærlingene i virksomhederne inden for de tre erhvervsuddannelser. Det fremgår under hvert oplæringsmål, hvilke af de tre uddannelser målene er rettet mod.

2. Projektets metoder

Projektet er gennemført ved hjælp af desk research, interview og analyse. I det følgende er en kort beskrivelse af de forskellige metoder.

2.1 Desk research

Formålet med desk researchen har været at gennemføre en analyse af de eksisterende mål for lærlingens oplæring i virksomhederne inden for de tre erhvervsuddannelser, der er i fokus i projektet.

Desk researchen har desuden haft fokus på at afdække, hvordan andre faglige udvalg beskriver oplæringsmålene for deres erhvervsuddannelser, samt hvilken taksonomi de anvender i beskrivelsen af målene.

Hensigten hermed har været at søge at afdække mulige gode eksempler på klare og operationelle mål. I desk researchen er der taget udgangspunkt i en analyse af målene for oplæring i virksomhederne for følgende tre erhvervsuddannelser: Tømreruddannelsen (Byggeriets Uddannelser), industrioperatøruddannelsen (Industriens Uddannelser) og vvs-installationsteknikeruddannelsen (EVU).

Endelig har desk researchen omfattet en gennemgang af Børne- og Undervisningsministeriets taksonomivejledning (jf. note 2 på foregående side).

Ved formulering af reviderede og nye mål for lærlingenes oplæring i virksomheder er der taget udgangspunkt i ministeriets taksonomivejledning.

Resultaterne af desk researchen er præsenteret i følgende notat: *“Revision af praktikmål. Notat om resultater af desk research. Mærsk Nielsen HR, 28. februar 2022”*.

2.2 Interview

Behovet for revision og udvikling af målene for lærlingenes oplæring i virksomhederne er blevet afdækket gennem interview af virksomhedsrepræsentanter samt faglærere, uddannelsesledere og opsøgende konsulenter fra skolerne.

Forud for gennemførelsen af interviewene er der udarbejdet interviewguides af den eksterne konsulent, og disse er efterfølgende blevet justeret i dialog med sekretariatet i Snedkernes Uddannelser.

I det følgende er der en kort beskrivelse af de gennemførte interview.

Interview med virksomhedsrepræsentanter

Der er gennemført interview med repræsentanter fra 12 virksomheder, herunder med fem virksomheder, der har bygningsnedkerlærlinge, fem virksomheder, der har møbelsnedkerlærlinge og to virksomheder, der har orgelbyggerlærlingen.³

I interviewene har der både været fokus på indholdet i målene for oplæringen i virksomhederne og på virksomhedernes praksis for dialog med deres lærlinge om oplæringsmålene.

Repræsentanterne fra virksomhederne er kommet med en række forslag til revision af oplæringsmålene samt med forslag til udvikling af nye mål for oplæringen.

Interviewene har desuden afdækket virksomhedernes samarbejde med de skoler, deres lærlinge er tilknyttet, herunder især den information virksomhederne har modtaget fra skolerne om oplæringsmålene, logbøger og erklæringer om oplæringen.

Interviewene er gennemført som telefoninterview. I nogle af interviewene har der været deltagelse af flere repræsentanter fra virksomheder, typisk en leder og en oplæringsansvarlig medarbejder.

Interviewene har typisk haft en varighed på 1½ time.

Interview med repræsentanter fra skoler

Der er gennemført interview med de skoler, der udbyder erhvervsuddannelserne inden for Snedkerfagets Fællesudvalg.

Interviewene er gennemført som fokusgruppeinterviews via Teams med hver enkelt skole for sig. I interviewene har der været deltagelse af faglærere og uddannelsesledere.

I interviewene har der været fokus på indholdet i målene for oplæringen i virksomhederne. Interviewene har desuden afdækket skolernes praksis for information til og dialog med lærlingene og virksomhederne om oplæringsmålene.

³ Der er desuden gennemført interview med 18 andre virksomheder, der har lærlinge inden for Træindustriens Uddannelsesudvalg og Det faglige udvalg for bolig og ortopædi, og nogle af disse virksomheder har også lærlinge inden for Snedkerfagets Fællesudvalg.

Interviewene har afdækket skolernes praksis for udlevering og indhentning af logbøger/erklæringer om oplæring/, herunder også skolernes praksis i de tilfælde hvor lærlingenes progression i relation til opnåelse af målene for oplæringen ikke bliver opfyldt.

Fokusgruppeinterviewene har haft en varighed på 1½ time.

Interview med skolernes virksomhedskonsulenter

Der er gennemført fire fokusgruppeinterview med deltagelse af virksomhedskonsulenter fra skolerne. Interviewene er blevet gennemført på tværs af skolerne, og der har været deltagelse af virksomhedskonsulenter fra 2-4 skoler i hvert af fokusgruppeinterviewene.

I interviewene har der været fokus på, hvordan virksomhedskonsulenterne informerer virksomhederne om målene for lærlingenes oplæring i virksomhederne ved indgåelse af uddannelsesaftaler. Interviewene har desuden afdækket praksis for informationer til virksomhederne om logbøger og erklæringer om oplæringen.

Fokusgruppeinterviewene har haft en varighed på 1½ time.

Afrapportering af de gennemførte interview

Ved gennemførelse af hvert interview har der været deltagelse af en interviewer og en referent.

Referenten har taget noter under interviewene, og disse er efterfølgende blevet skrevet ind i afrapporteringsskemaer, i relation til hvilke af ovenstående grupper af respondenter der har deltaget i interview.

Efterfølgende er respondenternes kommentarer til de eksisterende oplæringsmål ført over i særskilte dokumenter under de specifikke mål for oplæringen, som respondenterne har haft kommentarer til. I disse dokumenter er der desuden overført respondenternes forslag til udvikling af nye mål for oplæringen i virksomhederne.

2.3 Analyse

Der er løbende blevet gennemført en analyse af resultaterne fra interviewene.

Respondenternes kommentarer til de specifikke mål for oplæringen for de tre erhvervsuddannelser er blevet præsenteret af den eksterne konsulent, Lizzie Mærsk Nielsen fra Mærsk Nielsen HR, på projektmøder med deltagelse af Hanne Pein og Ole Egemose fra Snedkernes Uddannelser. Det samme gælder respondenternes forslag til udvikling af nye mål for oplæringen.

Efterfølgende er selve revisionen af de eksisterende mål for oplæringen blevet gennemført. Det samme gælder forslagene til udvikling af nye mål. Dette er sket med behørig respekt for de forskellige respondenters forslag, dog uden at det har været muligt at opfylde alle respondenters forslag og ønsker, da disse i en række tilfælde har været modsatrettede.

3. Overvejelser ved revision og udvikling af mål for oplæringen i virksomhederne

I dette kapitel præsenteres de centrale overvejelser, som sekretariatet for Snedkernes Uddannelser og den eksterne konsulent har gjort sig i forhold til revision af målene for oplæringen i virksomhederne, samt i forhold til udvikling af nye oplæringsmål.

Hensigten med kapitlet er at give baggrund for en forståelse af de forslag, der er udarbejdet af sekretariatet og den eksterne konsulent.

Forslagene til reviderede mål for oplæringen samt for udvikling af nye mål fremgår af notatets kapitel 6.

3.1 Massivtræ og pladematerialer

I de nuværende mål for lærlingenes oplæring i virksomhederne er der under følgende to temaer oplæringsmål, hvor teksten *“... massivtræ og pladematerialer”* indgår:

- “12766 Betjening, bearbejdningsmaskiner Bygning”
- “12769 Bearbejdning af træ og pladematerialer”.

Interview med repræsentanter fra virksomhederne og skolerne har afdækket, at der er virksomheder, hvor lærlingene udelukkende arbejder med enten massivtræ eller pladematerialer. I andre virksomheder arbejder lærlingene primært med enten massivtræ eller pladematerialer, men i disse virksomheder sikres det, at lærlingene kommer omkring begge materialer.

Når der i målene for oplæring står *“massivtræ og pladematerialer”* (dog uden understregning af *“og”*), så bliver målene i realiteten ikke opfyldt, hvis lærlingene udelukkende arbejder med enten massivtræ eller plademateriale.

Interview med såvel virksomhederne som skolerne viser, at langt de fleste respondenter giver udtryk for, at det er vigtigt, at lærlingene arbejder med såvel massivtræ som plademateriale under oplæringen i virksomhederne. Derfor er forslagene til reviderede mål inden for de to temaer delt op i to oplæringsmål: Ét mål med fokus på massivtræ og ét med fokus på plademateriale.

3.2 Betjening af maskiner

I de eksisterende mål for oplæringen er der under følgende temaer beskrevet en række maskiner, som lærlingene skal kunne opstille, betjene og vedligeholde:

- 12765 Betjening, træbearbejdningsmaskiner møbel og orgel
- 12766 Betjening, træbearbejdningsmaskiner bygning.

Interview med virksomhederne og skolerne har afdækket, at en del af virksomhederne ikke har alle de nævnte maskiner. Derfor vurderes det, at det ikke er hensigtsmæssigt, at der i oplæringsmålene nævnes en række maskiner, som lærlingene skal kunne opstille, betjene og vedligeholde.

I forslagene til revisionen af målene er opremsningen af maskiner blevet ændret til *”stationære standardmaskiner”*.

Det foreslås, at der ved godkendelse af virksomhederne bør være en vurdering af, om virksomheden har de nødvendige maskiner for at opnå en fuld godkendelse.

3.3 CNC-maskiner

I de eksisterende mål for oplæringen i virksomhederne fremgår det under følgende to temaer, at lærlingene skal kunne opstille, betjene og vedligeholde CNC-maskiner:

- 12765 Betjening, træbearbejdningsmaskiner møbel og orgel
- 12766 Betjening, træbearbejdningsmaskiner bygning.

Interview med repræsentanter fra virksomheder, der har møbelsnedkerlærlinge, giver udtryk for, at deres lærlinge ikke *opstiller* og *vedligeholder* CNC-maskiner, men at de udelukkende *betjener* CNC-maskiner. Virksomhederne mener, at det er tilstrækkeligt, at lærlingene kan betjene CNC-maskiner, og derfor ønsker virksomhederne, at *”opstille og vedligeholde CNC-maskiner”* fjernes som oplæringsmål.

Interview med repræsentanter fra virksomheder, der har orgelbyggerlærlinge, giver udtryk for, at deres lærlinge ikke arbejder med CNC-maskiner, og at dette mål for oplæringen i virksomhederne derfor bør fjernes.

Interview med repræsentanter fra flere af de virksomheder, der har byggnings-snedkerlærlinge, giver udtryk for, at deres lærlinge ikke (eller kun i begrænset omfang) arbejder med CNC-styrede maskiner. Virksomhederne mener derfor, at der ikke bør stilles krav om, at deres lærlinge skal opstille, betjene og vedligeholde CNC-maskiner under oplæringen i virksomheden.

I forslagene til reviderede mål for oplæringen i virksomhederne inden for CNC er der taget udgangspunkt i ovenstående ønsker fra virksomhederne, da det vurderes, at uddannelsernes kompetencemål vedr. CNC kan tilgodeses i lærlingenes hovedforløb på skolerne.

3.4 Udførelse og montering af trapper

Under temaet *“12790 Trapper udførelse og montering”* for bygningsnedkerlærlinge er der et eksisterende mål for oplæringen, hvoraf det fremgår, at lærlingene selvstændigt kan foretage måltagning, samling og montering af trapper.

Interview med virksomhederne viser, at der stort set ikke er nogen virksomheder, der har arbejdsopgaver med måltagning, samling og montering af trapper.

Som følge heraf ønsker virksomhederne, at dette oplæringsmål i virksomhederne udgår. Dette vel og mærke med øje for, at der er et kompetencemål med fokus på måltagning og udførelse af trapper, som lærlingene skal tilegne sig gennem undervisningen på skolerne.

3.5 Praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb

Det eksisterende mål for oplæring i virksomhederne med fokus på praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb under temaet *“Praktikprojekt mellem 3H og 4H”* bliver der arbejdet med i et særskilt projekt.

Derfor er der ikke på nuværende tidspunkt forslag til revision af dette mål. Det kan dog nævnes, at interviewene med virksomheder viser, at der er et ønske om at fastholde praktikprojektet.

Interviewene viser desuden, at der er behov for mere information om praktikprojektet, herunder en beskrivelse af formålet, relevante temaer i projektet samt om ansvarsfordelingen mellem virksomhederne, lærlingene og skolerne om gennemførelse og evaluering af projektet.

Der er kun et fåtal af virksomhederne, der har kendskab til idékataloget og vejledningen *“Det innovative praktikprojekt i snedkeruddannelserne mellem 3. & 4. skoleperiode”*, der blev udgivet i 2011. De virksomheder, der har kendskab til dokumentet, finder det alt for langt og uoverskueligt.

3.6 Forslag til nye mål for oplæringen i virksomhederne

Analyse af data for interviewene fra virksomhederne har givet anledning til forslag til udvikling af nye mål for oplæringen. Indholdet i disse forslag indgår kun i begrænset omfang eller slet ikke i de eksisterende mål.

Forslagene til nye mål for oplæringen er beskrevet under følgende temaer i kapitel 6 i dette notat:

- Konstruktion og montering af vægge
- Kommunikation og samarbejde
- Kundeservice
- Opmåling, planlægning og optimering
- Arbejds miljø og sikkerhed
- It og informationssøgning
- Bæredygtighed
- Udvalgelse og opskæring.

4. Virksomhedernes indsigt og samarbejde med skolerne

I dette kapitel præsenteres virksomhedernes indsigt i målene for lærlingenes oplæring i virksomhederne samt virksomhedernes indsigt i logbøger og erklæringer om oplæringen.

Kapitlet indeholder en beskrivelse af, hvordan virksomhederne har fået informationer om målene, logbøgerne og om erklæringer om oplæringen. Der er desuden fokus på, hvordan der internt i virksomhederne arbejdes med lærlingenes oplæring set i relation til oplæringsmålene.

Endelig præsenteres virksomhedernes samarbejde med skolerne om lærlingenes oplæring. Der er dog ikke specifikt fokus på virksomhedernes samarbejde med skolerne om praktikprojektet, som lærlingene skal gennemføre mellem 3. og 4. hovedforløb, da dette behandles særskilt i projektet: *“Evaluering af praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb”*.

4.1 Indsigt i mål for oplæringen

Det er centralt for lærlingenes oplæring i virksomhederne, at såvel de oplæringsansvarlige i virksomhederne som lærlingene kender målene for oplæring.

Ca. halvdelen af de virksomheder, der har deltaget i interview, giver udtryk for, at de kun har en begrænset indsigt i oplæringsmålene. Repræsentanterne fra nogle af disse virksomheder fortæller, at de udelukkende har forholdt sig til den side i logbogen, som skal underskrives af virksomhederne, lærlingene og faglærerne. På denne side er det udelukkende temaerne for oplæringen, der fremgår.

Repræsentanterne fra disse virksomheder oplyser, at de således ikke har været opmærksomme på, at der er specifikke, konkrete mål, som lærlingene skal opfylde under oplæring i virksomhederne, og derfor har de ikke forholdt sig til oplæringsmålene, der er oplyst på en af de foregående sider i logbogen.

Forud for gennemførelse af interviewene har alle virksomhederne fået tilsendt en liste med de eksisterende mål for oplæringen for den/de uddannelser, de har lærlinge inden for.

Ved interviewene er målene for oplæringen blevet gennemgået, og interviewpersonerne er blevet bedt om at forholde sig til hvert enkelt mål. Gennemgangen af målene har i høj grad bidraget til både forslag til revision af målene og forslag til nye mål for lærlingenes oplæring, som er præsenteret i kapitel 6.

Interviewene har vist, at der er nogle af virksomhederne, der reelt ikke kan varetage opfyldelsen af alle målene i egen virksomhed, fordi virksomhederne ikke har arbejdsopgaver, der relaterer sig til målene.

Nogle af disse virksomheder har derfor aftalt med den skole, som lærlingene er tilknyttet, at skolen forestår oplæringen inden for de mål, som virksomheden ikke kan tilgodese.

Andre virksomheder har en aftale med en anden virksomhed om, at deres lærlinge i en periode udlånes til denne virksomhed, som kan bidrage til opfyldelse af de specifikke mål, som den ansvarlige oplæringsvirksomhed ikke selv kan varetage. Der er desuden nogle enkelte virksomheder, der giver lærlingene nogle specielle arbejdsopgaver, der normalt ikke indgår i virksomhedens produktion eller funktion, men som kan tilgodese, at lærlingene opfylder alle oplæringsmålene.

Endelig er der repræsentanter fra virksomheder, der ikke har været bevidste om, at der er nogle af målene for lærlingenes oplæring, som de ikke har kunnet tilgodese, selvom de har en fuld godkendelse.

4.2 Indsigt i og anvendelse af logbøger/erklæringer om oplæringen

I interviewene fortæller repræsentanterne fra virksomhederne om deres indsigt i logbøgerne og erklæringer om oplæringen. De er desuden blevet bedt om at fortælle, hvordan de anvender logbøgerne i virksomhederne.

Der er desuden virksomheder, der er kommet med forslag til ændringer og/eller tilføjelser i logbøgerne.

I forbindelse med interviewene er virksomhederne blevet oplyst om, at der er ved at blive udviklet en digital logbog, der skal anvendes fremadrettet.

Indsigt i logbøger

Langt de fleste af de virksomheder, der har deltaget i interview, ved, at der eksisterer logbøger med tilhørende erklæringer om oplæringen i virksomheden, som virksomheden og lærlingen skal udfylde forud for hver skoleperiode. Stort set alle disse virksomheder sikrer, at logbøgerne bliver udfyldt og underskrevet, inden lærlingene afleverer deres logbog til underskrift på skolen.

Der er dog også repræsentanter fra virksomhederne, der fortæller, at deres lærlinge aldrig har fået udleveret en logbog, og at den derfor ikke er udfyldt og afleveret på skolen. I disse virksomheder er der heller ikke blevet underskrevet en erklæring om oplæringen forud for hver skoleperiode. Dette er typisk udelukkende sket umiddelbart inden lærlingenes svendepøve.

Anvendelse af logbøgerne

Der er lidt forskellig praksis for, hvordan logbogen anvendes i virksomhederne. I nogle virksomheder er det den uddannelsesansvarlige, der starter med at krydse oplæringsmålene af på det niveau, de mener, at lærlingen er, mens det i andre virksomheder er lærlingene, der starter med at krydse af. Typisk har den uddannelsesansvarlige og lærlingen efterfølgende en dialog om den endelige afkrydsning af oplæringsmålene.

De fleste interviewpersoner giver udtryk for, at logbogen er et godt redskab til en dialog mellem den uddannelsesansvarlige og lærlingen om, hvor langt lærlingen er kommet i forhold til oplæringsmålene. De betragter logbogen som en sikkerhed for, at virksomhederne opfylder de mål, der er for lærlingenes oplæring.

Der er desuden nogle interviewpersoner, der fortæller, at de ikke er sikre på, at deres lærlingene ville få en vurdering af deres niveau i forhold til oplæringsmålene, hvis ikke der var en logbog, der skulle udfyldes.

Nogle virksomheder oplyser, at de anvender logbøgerne løbende gennem oplæringsopholdene i virksomheden, og at de derved bliver opmærksomme på, inden for hvilke oplæringsmål lærlingene har brug for mere tid til at nå målene.

Der er dog også nogle få interviewpersoner, der fortæller, at de udelukkende anvender logbogen, fordi der er et krav om det. Dette gælder især virksomheder, der ikke synes, at målene for oplæring i virksomhederne modsvarer relevante mål for oplæring af deres lærlinge. Der er desuden en virksomhed, der ikke oplever et behov for logbogen, fordi deres lærlingene helt sikkert kommer rundt om læringsmålene, uden at de behøver at se i og udfylde en logbog.

Ønsker til tilføjelser i logbøgerne

Der er virksomhedsrepræsentanter, der mener, at der er behov for, at det i logbogen tydeliggøres, hvilket niveau lærlingen forventes at nå op på under hvert oplæringsophold i virksomheden.

Andre virksomhedsrepræsentanter påpeger, at det vil være meget vanskeligt for dem at sikre, at lærlingene når op på et specifikt niveau på hvert af oplæringsopholdene, da arbejdsopgaverne i virksomheden varierer, og at det derfor ikke er muligt at sikre, at lærlingene i et specifikt oplæringsophold (f.eks. mellem H2 og H3) kommer til at udføre arbejdsopgaver, hvor de kan tilegne sig kompetencerne. Dette gælder især virksomheder, der har bygningsnedkerlærlinge.

Der er desuden en repræsentant fra en virksomhed, der ønsker, at logbøgerne kommer til at indeholde en oplistning af alle kompetencemålene for uddannelserne, altså ikke kun oplæringsmålene i virksomhederne. Virksomheden har desuden et forslag om, at det i logbøgerne tydeliggøres, hvilket formål der er med praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb, samt en beskrivelse af hvilke krav der stilles til virksomheden og lærlingen i denne forbindelse.

4.3 Lærlingenes oplæring i virksomhederne

I interviewene er repræsentanterne fra virksomhederne blevet bedt om at fortælle, hvordan lærlingenes oplæring gennemføres, herunder hvordan oplæringen struktureres, hvem der er oplæringsansvarlig, og hvem der forestår den daglige oplæring af lærlingene.

Strukturering af oplæringen

Nogle virksomhedsrepræsentanter fortæller, at de arbejder meget struktureret med lærlingenes oplæring i virksomheden. Dette foregår bl.a. ved, at den oplæringsansvarlige udarbejder en plan for hver periode, lærlingene skal oplæres i virksomheden. Planen kan f.eks. omfatte, hvilke afdelinger lærlingen skal arbejde i, hvilke arbejdsopgaver lærlingen skal bidrage til, samt hvem der er ansvarlig for den enkelte lærlings daglige oplæring i de forskellige afdelinger og perioder.

I andre virksomheder arbejdes der mindre struktureret med lærlingenes oplæring. Nogle interviewpersoner fortæller, at de har mange erfaringer med at uddanne lærlinge, og at de er sikre på, at lærlingene bliver veluddannede. Ifølge interviewpersonerne får de dette bekræftet, når deres lærlinge er til svendeprøve.

Oplæringsansvarlige og varetagelse af oplæring i praksis

Alle de interviewede virksomheder oplyser, at det er en leder, der har det overordnede ansvar for lærlingenes oplæring. I de mindre virksomheder er det typisk virksomhedsejeren, der selv er uddannelsesansvarlig, mens det i de øvrige virksomheder er svendene, der står for den daglige oplæring.

Møbelsnedkerlærlingenes oplæring foregår typisk ved, at lærlingene i en periode løser arbejdsopgaver i én afdeling eller arbejdsfunktion i virksomheden, hvorefter de i en efterfølgende periode er i en anden afdeling eller arbejdsfunktion. I hver afdeling og/eller for hver arbejdsfunktion er der i ofte en teamleder, der har ansvaret for oplæringen, mens det er en eller flere svende, der forestår selve oplæringen. I nogle virksomheder, er der én svend i hver afdeling, der udnævnes til at være ansvarlig for oplæringen af lærlingene.

I de fleste møbelsnedkervirksomheder udarbejdes der ikke en skriftlig uddannelsesplan for lærlingenes oplæring i virksomheden, men nogle af interviewpersonerne fortæller, at de udarbejder en oversigt over, hvornår den enkelte lærling skal være i virksomhedens forskellige afdelinger.

I nogle af virksomhederne afholdes der ledelsesmøder, hvor der er en dialog om og planlægning af lærlingenes oplæring, og hvor det besluttes, hvilke afdelinger lærlingene skal være i – og hvornår det skal ske for derigennem at sikre, at lærlingene tilegner sig målene for oplæringen.

Bygningsnedkerlærlingene oplæres typisk ved at følge en eller flere svende på opgaver ude hos kunderne. Da arbejdsopgaverne kan variere meget i disse virksomheder, kan det være vanskeligt for de oplæringsansvarlige at udarbejde en nøje plan for lærlingenes oplæring. Oplæringen tilrettelægges således, at det gennem den samlede oplæringstid i virksomhederne sikres, at lærlingene bliver involveret i forskellige typer af arbejdsopgaver, som tilsammen tilgodeser alle de mål, der er for oplæring i virksomhederne.

Orgelbyggervirksomhederne har få ansatte, og det er såvel mester selv som de øvrige kollegaer, der i fællesskab står for oplæringen af lærlingene.

4.4 Virksomhedernes samarbejde med skolerne

De fleste af de interviewede virksomhedsrepræsentanter fortæller, at de har et godt samarbejde med skolerne om lærlingens oplæring. Hvis enten virksomheden eller skolen oplever udfordringer med lærlingenes faglige niveau, er de to parter typisk i telefonisk kontakt. Der er desuden interviewpersoner fra virksomhederne, der oplyser, at de besøger deres lærlinge på skolerne, når de er på hovedforløb, og/eller at de bliver inviteret til møder på skolerne.

Der er dog også virksomhedsrepræsentanter, der fortæller, at de kun har en sporadisk kontakt med skolerne. Nogle fortæller, at den primære kontakt med skolerne har været i forbindelse med indgåelse af uddannelsesaftaler med lærlinge.

Det er kun et fåtal af virksomhederne, der har fået udleveret logbogen eller andre dokumenter om lærlingenes oplæring i virksomheden direkte fra skolen. Ifølge virksomheder sker dette heller ikke i de tilfælde, hvor de har fået besøg af en virksomhedskonsulent fra skolen, f.eks. ved indgåelse af en uddannelsesaftale. Det er typisk lærlingene, der tager logbogen med i virksomheden.

Der er repræsentanter fra en del af virksomhederne, der fortæller, at de i visse tilfælde skriver kommentarer i logbogen, når de oplever, at deres lærlinge har udfordringer med at tilegne sig oplæringsmålene. I nogle tilfælde får disse virksomheder efterfølgende en tilbagemelding fra skolen, mens andre interviewpersoner oplyser, at de aldrig får en reaktion fra skolen.

Nogle af interviewpersonerne siger, at de forventer, at skolerne påpeger det, hvis lærlingene ikke afleverer den udfyldte logbog ved starten af et hovedforløb, men at de aldrig har fået besked om, at dette ikke er sket. Der er interviewpersoner, der fortæller, at de kun hører fra skolen, hvis logbogen ikke er udfyldt, inden lærlingene skal til svendeprøve.

Repræsentanter fra andre virksomheder fortæller, at de ringer og taler med skolen, hvis de oplever, at deres lærling har vanskeligheder med at opfylde målene for oplæringen. Virksomhederne synes, at det er vigtigt, at de får en dialog med skolen, når lærlingene ikke kan opfylde oplæringsmålene, da der ellers er en risiko for, at lærlingene vælger at stoppe deres uddannelse.

Der er desuden interviewpersoner, der fortæller, at de har en dialog med skolerne i de tilfælde, hvor virksomheden har vanskeligheder med at opfylde målene for lærlingenes oplæring i virksomhederne, og at skolen og virksomheden i disse tilfælde finder en løsning på, hvordan lærlingene kan opfylde målene på skolen eller i en anden virksomhed.

Nogle virksomheder efterlyser mere information fra skolerne om, hvad lærlingene skal arbejde med i det næste hovedforløb på skolen, så virksomhederne kan bidrage til at forberede lærlingene inden hovedforløbene. Tilsvarende ønsker nogle virksomheder mere information om, hvad lærlingene har arbejdet med skolen i hvert af hovedforløbene, så virksomheden kan følge op på det, når lærlingen kommer tilbage i virksomhederne.

Der er kun få interviewpersoner fra virksomhederne, der oplyser, at de har fået besøg af en faglærer eller uddannelsesleder i forbindelse med evaluering af praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb. Virksomhedernes og skolerens samarbejde om praktikprojektet vil blive belyst nærmere i den igangværende evaluering af praktikprojektet.

5. Skolernes procedurer og praksis

I dette kapitel præsenteres skolernes procedurer og praksis for information af lærlinge og virksomheder om målene for oplæringen i virksomhederne, logbøgerne og erklæringerne om oplæringen.

Kapitlet indeholder desuden en beskrivelse af, hvordan skolerne bidrager til, at logbøgerne anvendes efter hensigten, samt hvordan skolerne reagerer, hvis logbøgerne og erklæringer om oplæringen ikke afleveres efter hvert oplæringsophold i virksomhederne.

Kapitlet bygger på interview gennemført med uddannelsesledere, faglærere og virksomhedskonsulenter.

5.1 Procedurer og praksis for information til lærlinge og virksomheder

Information til virksomhederne

Skolerne har en løbende dialog med virksomhederne gennem lærlingenes uddannelsesforløb. Dette kan foregå ved besøg i virksomhederne, f.eks. ved indgåelse af uddannelsesaftaler eller ved evaluering af praktikprojektet mellem 3. og 4. hovedforløb, på skrift, ved telefonsamtaler og/eller ved besøg af virksomhedernes uddannelsesansvarlige på skolen.

Logbogen

Skolerne udleverer logbøgerne til lærlingene enten ved afslutningen af GF2 eller ved starten på det første hovedforløb. Skolerne har en forventning om, at lærlingene taler med deres uddannelsesansvarlige i virksomheden om logbogen allerede ved starten af oplæringen i virksomheden.

Nogle af skolerne sender eller udleverer desuden logbogen til såvel virksomhederne som lærlingen ved indgåelse af en uddannelsesaftale. Der er desuden skoler, der minder virksomhederne om målene for lærlingenes oplæring umiddelbart før de enkelte oplæringsophold i virksomhederne. Det gør de, fordi de oplever, at det ikke er tilstrækkeligt, at de uddannelsesansvarlige i virksomhederne modtager en logbog ved uddannelsens start.

Der er skoler, der oplyser, at de sjældent er i direkte kontakt med virksomhederne inden indgåelse af en uddannelsesaftale, da hverken faglærerne eller virksomhedskonsulenterne har ressourcer til at komme på besøg i virksomhederne. Disse skoler udleverer logbogen til lærlingene, og så er det lærlingenes ansvar at tage logbogen med tilbage til virksomheden.

Nogle virksomhedskonsulenter (praktikpladsopsøgende konsulenter) oplyser, at de gennemgår målene for oplæring i virksomhederne, når de er på besøg i virksomhederne. Virksomhedskonsulenterne fortæller, at det er en hjælp for virksomhederne, at der er blevet talt om oplæringsmålene, og at virksomhederne allerede ved dialogen om indgåelse af uddannelsesaftaler får et link til den relevante logbog.

En af virksomhedskonsulenterne fortæller, at målene for oplæring i virksomheden altid er på dagsorden ved møderne i virksomheden – også selvom det ikke er konsulentens opgave at følge op på, om målene for de enkelte lærlinge bliver opfyldt.

Der er dog også virksomhedskonsulenter, der oplyser, at de ikke taler med virksomhederne om oplæringsmålene, da de går ud fra, at virksomhederne har fået oplyst målene, da det lokale uddannelsesudvalg godkendte virksomhederne til at have lærlinge. Der er ligeledes virksomhedskonsulenter, der synes, at det er vanskeligt for dem at tale med virksomhederne om såvel de overordnede kompetencemål for uddannelserne som om målene for oplæring i virksomhederne, da de ikke har specifik indsigt i uddannelsernes indhold.

De fleste af de interviewede virksomhedskonsulenter ser det ikke som deres rolle at gå i dialog med virksomhederne om det specifikke indhold i uddannelserne. De giver udtryk for, at det i højere grad er deres rolle, at "sparke døre ind" til virksomhederne, så de ansætter lærlinge. De oplyser desuden virksomhederne om økonomien i forhold til ansættelse af lærlinge, samt hjælper virksomhederne med det administrative arbejde.

Besøg på skolerne

Nogle af skolerne fortæller, at de afholder møder for de uddannelsesansvarlige i virksomhederne. Dette kan være fællesmøder for uddannelsesansvarlige fra flere virksomheder, eller det kan være møder med den enkelte uddannelsesansvarlige og lærlingen fra en virksomhed.

Der er skoler, der fortæller, at de inviterer mestrene til samtaler om deres lærlinge på skolen. Ved samtalerne er der fokus på lærlingens logbog og lærlingens opfyldelse af målene for oplæringen i virksomhederne.

En af skolerne oplyser, at de gennemfører samtaler med mestrene og lærlingene på alle hovedforløb fra H2 til H5. Fra skolens side er det en af faglærerne, der deltager. Langt de fleste mestre tager imod invitationen til disse samtaler. Det er skolernes erfaring, at stort set alle mestre og lærlinge er glade for samtalerne på skolerne.

Der er desuden skoler, der inviterer virksomhedernes uddannelsesansvarlige til åbent hus på skolerne.

Info om hovedforløb

Flere af skolerne fortæller, at de har beskrevet indholdet i hvert hovedforløb på skolen, og at de sender dette ud til virksomhederne, så de er orienteret om, hvad lærlingene skal arbejde med skolen. Nogle af skolerne sender beskrivelsen ud til virksomhederne ved indgåelse af uddannelsesaftalen, mens andre sender beskrivelserne ud, hver gang lærlingene skal på skoleophold.

En af skolerne har udviklet smartguides til virksomhederne, som indeholder en forløbsbeskrivelse af de erhvervsuddannelser, skolen udbyder.

I smartguiden til hver af uddannelserne har skolen beskrevet uddannelsens struktur, længden af hovedforløbene, det teoretiske og praktiske indhold på hvert af hovedforløbene, samt en oversigt over hvad lærlingene kommer til at inddrage i forhold til produkt og montage i undervisningen på skolen. De forskellige smartguides henviser desuden til logbogen for den konkrete erhvervsuddannelse.

De udviklede smartguides indeholder desuden en beskrivelse af, hvad skolen anbefaler, at lærlingene arbejder med under oplæring i virksomhederne. Beskrivelsen er opdelt på oplæringsmålene før 1. hovedforløb og oplæringsmålene mellem hvert af hovedforløbene.

Skolen sender eller udleverer smartguides til både virksomhederne og lærlingene ved indgåelse af uddannelsesaftaler.

Information til lærlingene

Skolernes praksis for at informere lærlingene om målene for deres oplæring i virksomhederne varierer en del.

Alle skoler oplyser, at de udleverer en logbog til lærlingene enten ved afslutning af GF2 eller ved starten af 1. hovedforløb. Der er dog repræsentanter fra nogle af de interviewede virksomheder, der oplyser, at deres lærlinge ikke har fået udleveret en logbog.

Der er nogle af skolerne, der gennemgår alle målene for oplæringen i virksomhederne med lærlingene i forbindelse med udlevering af logbøgerne. Lærlingene får desuden en grundig introduktion til logbøgerne, til deres formål, og til anvendelse af logbøgerne. På andre skoler får lærlingene blot en kort introduktion til logbogen, hvoraf målene for oplæringen fremgår.

Nogle skoler gør meget ud af løbende at informere lærlingene om oplæringsmålene samt om logbøgerne og deres anvendelse. Der er skoler, der anbefaler lærlingene, at de allerede ved starten af et oplæringsforløb i virksomheden har en dialog med den uddannelsesansvarlige om målene.

Lærlingene bliver oplyst om, at de skal aflevere logbøgerne på skolen ved starten af et hovedforløb.

Hovedforløb

Flere skoler fortæller, at de udover information om målene for lærlingenes oplæring i virksomhederne også udleverer en beskrivelse af indholdet på hovedforløbene på skolen til lærlingene, så de har mulighed for at forberede sig på det kommende hovedforløb.

Nogle skoler fortæller, at faglærerne gennemgår de forskellige hovedforløb på skolen med lærlingene, og at de i denne forbindelse kommer ind på, hvornår det vil være smart, at lærlingene arbejder med de forskellige faglige temaer under oplæringen i virksomhederne.

Lærlingene får en beskrivelse af hvert hovedforløb. De præsenteres samtidig for den relevante logbog med målene for oplæringen i virksomhederne, og de får logbogen udleveret. Der er nogle skoler, der løbende gennem uddannelsen sender informationerne til lærlingene om indholdet på hovedforløbene.

Smartguides

Skolen, der har udviklet smartguides til virksomhederne (jf. beskrivelsen af smartguides i det foregående afsnit om information til virksomhederne), har gode erfaringer med også at anvende disse guides til lærlingene, selvom de oprindeligt udelukkende var tiltænkt virksomhederne.

Skolen oplever således, at guiden er meget anvendelig til information til og forventningsafstemning med lærlingene om, hvilke kompetencer de skal tilpasse sig gennem uddannelsesforløbene.

De udviklede smartguides indeholder beskrivelser af såvel indholdet i hovedforløbene, som skolens anbefalinger til hvad lærlingene skal arbejde med under de forskellige oplæringsophold i virksomhederne. Dette giver lærlingene mulighed for at forberede sig til hovedforløbene ved f.eks. at blive introduceret til de maskiner, de skal arbejde med på det kommende hovedforløb.

5.2 Opfølgning på mål for oplæringen, logbøger og erklæringer om oplæringen

Det fremgår af bekendtgørelsen om erhvervsuddannelser, at oplæringsvirksomheden forud for hver skoleperiode skal udstede en erklæring om oplæringen. Erklæringen skal indeholde oplysninger om:

- hvilke arbejdsområder og funktioner lærlingen har været beskæftiget med i virksomheden
- om lærlingen har nået målene for oplæringsperioden
- angivelse af virksomhedens vurdering af lærlingens eventuelle særlige behov med hensyn til efterfølgende skoleundervisning og oplæring.

For uddannelserne til bygningsnedker, møbelsnedker og orgelbygger er erklæringen om oplæringen i virksomheden integreret i logbøgerne.

De fleste skoler har en praksis for at minde lærlingene om, at de skal huske at medbringe logbogen/erklæringen om oplæringen. Nogle skoler gør dette samtidig med, at de informerer lærlingene om indholdet i det kommende hovedforløb.

Der er praksis for, at lærlingene afleverer logbøgerne den første dag, de møder ind på et nyt hovedforløb. De fleste skoler oplever dog, at der er lærlinge, der ikke medbringer og afleverer logbogen, enten fordi den ikke er underskrevet af den uddannelsesansvarlige i virksomheden, fordi de har glemt den, eller fordi de ikke kan finde den. I disse tilfælde får lærlingene typisk et par dage til af fremskaffe logbogen i underskrevet stand.

Der er dog også eksempler på, at lærlingene ikke har medbragt en underskrevet logbog på skolen, og at lærlingen derfor krydser logbogen af i dialog med en faglærer. Endelig er der eksempler på skoler, der ikke rykker lærlingene for logbogen ved starten af hver skoleperiode, men først gør det, når den endelige erklæring om oplæring i virksomheden skal foreligge inden svendeprøven.

Skolerne er glade for, at der er ved at blive udviklet digitale logbøger til uddannelserne. Dels vil det betyde, at lærlingene ikke glemmer eller mister deres logbog, og dels vil virksomhederne, lærlingene og skolerne løbende kunne følge med i opfyldelse af målene for oplæring i virksomhederne.

På nogle skoler foregår opfølgningen på logbøgerne typisk ved, at en af faglærerne gennemgår logbogen for at se, om der er den ønskede progression i forhold til lærlingens opfyldelse af målene. Faglæreren ser desuden på de eventuelle bemærkninger, som den uddannelsesansvarlige i virksomheden eller lærlingen har skrevet i logbogen.

På andre skoler gennemgår faglæreren logbogen/erklæringen om oplæring sammen med de enkelte lærlinge, og de taler om, hvordan lærlingen kan arbejde for at opfylde målene. Jf. også afsnit 4.4 *Virksomhedernes samarbejde med skolerne*. Nogle faglærere skriver kommentarer ind i logbogen, mens andre faglærere blot underskriver logbogen.

Nogle interviewpersoner fra skolerne fortæller, at de primært forholder sig eventuelle bemærkninger i logbogen, mens de stort set ikke ser på, hvor krydserne er sat i forhold til oplæringsmålene.

Andre interviewpersoner fortæller, at afkrydsningen af målene nøje gennemgås sammen med lærlingene. Som tidligere nævnt foregår dette på nogle skoler ved samtaler på skolerne med deltagelse af den uddannelsesansvarlige fra virksomheden, lærlingen og en faglærer.

Der er forskellige holdninger på skolerne og blandt faglærerne til, hvordan det skal håndteres i de tilfælde, hvor der er oplæringsmål, som lærlingen ikke er startet på endnu, eller hvis der ikke har været den forventede progression i forhold til de oplæringsmål, der skal være opfyldt, inden lærlingen skal til svendepreve.

På nogle skoler er det praksis, at faglærerne kontakter virksomhederne, hvis de oplever, at der er udfordringer med lærlingenes oplæring i virksomhederne. Disse skoler ser det som deres rolle at kontrollere og guide såvel lærlingen som virksomheden hen imod en opfyldelse af oplæringsmålene, og de oplever, at de har en god dialog med virksomhederne om, hvordan og hvornår målene kan opfyldes.

Interviewpersoner fra andre skoler giver udtryk for, at de ikke synes, at det er deres rolle at "kontrollere" oplæringen i virksomhederne. De betragter logbøgerne som et pædagogisk redskab i dialogen med lærlingene om målene for oplæringen.

Der er desuden interviewpersoner, der siger, at det er svært for skolerne at gå i dialog med virksomhederne om eventuel manglende oplæring af lærlingene. Dette forekommer især i de tilfælde, hvor skolerne oplever, at en virksomhed er blevet godkendt til at have lærlingene inden for en uddannelse, men at virksomhederne rent faktisk ikke udfører arbejdsopgaver i relation til alle oplæringsmålene for uddannelsen.

Nogle interviewpersoner efterlyser informationer om rammer og regler for, hvordan skolerne kan varetage oplæringen inden for de specifikke oplæringsmål, som virksomhederne ikke kan sikre opfyldelse af.

I de tilfælde, hvor oplæringsmålene ikke bliver opfyldt i virksomhederne, ønsker nogle af skolerne, at de lokale uddannelsesudvalg og/eller det faglige udvalg går i dialog med virksomhederne. I interviewene med disse skoler er uddannelsesledere og faglærere blevet spurgt om, hvorvidt de har henvendt sig til det lokale uddannelsesudvalg og/eller til det faglige udvalg i disse tilfælde, og interviewpersonerne oplyser, at dette kun er sket få gange.

Nogle skoler problematiserer, at der er nogle virksomheder, der er godkendt til at have lærlinge for år tilbage, hvor virksomhederne havde andre typer af arbejdsopgaver og/eller maskiner, end de har i dag, og at de derfor har svært ved at oplære lærlingene i forhold til alle oplæringsmålene.

Skolerne giver desuden udtryk for, at det bør overvejes, om der er behov for at revurdere virksomhedernes godkendelser, når målene for oplæring i virksomhederne er blevet revideret.

Endelig er der skoler, der påpeger et behov for to korte "pjecer" (gerne digitale), der giver informationer til henholdsvis lærlinge og virksomheder om uddannelserne og samspillet mellem virksomhederne, lærlingene og skolerne.

Skolerne forstår, at det i informationsmaterialerne tydeliggøres, hvilket ansvar de enkelte aktører har, herunder også de lokale uddannelsesudvalg og det faglige udvalgs ansvar.

6. Forslag til reviderede og nye mål for oplæring i virksomhederne

Dette kapitel indeholder forslag til reviderede og nye mål for oplæring af lærlingene i virksomhederne inden for de tre erhvervsuddannelser.

Det fremgår under hvert oplæringsmål, hvilke af de tre uddannelser, bygningsnedker, møbelsnedker og orgelbygger, målene er rettet mod.

Lige over hvert af målene er det med blå skrift angivet, hvilket niveau i forhold til Børne- og Undervisningsministeriets taksonomivejledning der er taget udgangspunkt i ved formuleringen af målene.⁴

Taksonomivejledningen har været en hjælp til at formulere målene for oplæringen i virksomhederne på et passende niveau. Ved formulering af langt de fleste oplæringsmål er der taget udgangspunkt i, at målene afspejler kompetencer på et rutineret niveau, mens de øvrige mål afspejler kompetencer på et avanceret niveau.

Det er i denne sammenhæng vigtigt at være opmærksom på, at lærlingene skal opfylde alle de opstillede mål for oplæringen i virksomhederne, og at det derfor kan være hensigtsmæssigt, at der ikke er for mange mål, der er formuleret på et avanceret niveau, hvor der f.eks. stilles krav om, at lærlingen selvstændigt kan:

- vurdere/planlægge/igangsætte/formulere/begrunde/optimere/koordinere/kombinere
- avancerede/sammensatte/komplicerede/komplekse arbejdsfunktioner eller opgaver
- i ikke-rutinerede/ukendte/nye situationer.

Hvis der er mange oplæringsmål, der er formuleret på et avanceret niveau, vil det være vanskeligt for mange virksomheder at sikre, at lærlingene kan opfylde oplæringsmålene.

Ved formulering af forslagene til de nye oplæringsmål, er der taget udgangspunkt i, at disse skal være handlingsorienterede. Mål, der f.eks. er formuleret som *"lærlingen skal have viden om..."* eller *"lærlingen skal have kendskab til..."*, er svære at omsætte til oplæring i virksomhederne, da målene ikke fortæller, hvordan lærlingens viden eller kendskab skal komme til udtryk.

⁴ I taksonomivejledningen er der beskrevet følgende fire niveauer: Begynderniveau, rutineret niveau, avanceret niveau og ekspertniveau. Jf. *"Taksonomivejledning, 2021. Børne- og Undervisningsministeriet"*. Ekspertniveauet relaterer sig udelukkende til valgfri specialefag, og er derfor ikke relevant i forhold til formulering af oplæringsmål i virksomhederne. Det er desuden ikke relevant at formulere oplæringsmål på et begynderniveau.

Målene er derfor formuleret ved den handling, de skal komme til udtryk ved, f.eks. *"Lærlingen kan udføre på baggrund af viden om"*

I præsentationen af forslag til mål for lærlingenes oplæring i virksomhederne er disse indsat i et skema. I skemaets venstre kolonne er de eksisterende mål for oplæringen indsat, mens den midterste kolonne indeholder forslag til reviderede eller nye mål for oplæringen.

Kolonnen til højre i skemaet er tom, da det er i denne kolonne, at udvalgsmedlemmerne kan skrive deres kommentarer til forslagene.

Se forslagene til mål for oplæringen i virksomhederne på de følgende sider.

Skemaet med forslag til reviderede og nye mål for lærlingenes oplæring udleveres til udvalgsmedlemmerne i et særskilt Word-dokument, hvor udvalgsmedlemmerne kan skrive deres kommentarer ind.

Høring i Snedkerfagets Fællesudvalg - Oplæringsmål for Bygningsnedker, Møbelsnedker og Orgelbygger 05.05.22

Eksisterende oplæringsmål	Forslag til nye oplæringsmål	Kommentarer til forslagene
<p>12760 Teknisk dokumentation, møbel/bygningsdele</p> <p>1) Kan selvstændigt læse og anvende konstruktions-tegninger</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Teknisk dokumentation</p> <p>Avanceret</p> <p>1) Lærlingen kan vurdere og anvende tekniske beskrivelser med tilhørende tegninger.</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	
<p>12761 Produktions- og kvalitetskontrol</p> <p>1) Kan selvstændigt udtage træ og pladematerialer til givne opgaver</p> <p>2) Kan selvstændigt planlægge, udføre og dokumentere produktionsopgaver i relation en given arbejdsproces</p> <p>3) Kan selvstændigt arbejde med produktions- og kvalitets- kontrol</p> <p>4) Kan indgå i samarbejdsrelationer med andre faggrupper</p> <p>5) Kan selvstændigt overholde og anvende gældende miljøkrav og sikkerhedsregler</p> <p>6) Kan selvstændigt tilegne sig ny viden inden for uddannelsesområdet</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Kvalitetskontrol</p> <p>1) UD – indgår i et nyt mål under temaet "Opmåling og planlægning"</p> <p>2) UD – indgår i et nyt mål under temaet "Opmåling og planlægning"</p> <p>Avanceret</p> <p>3) Lærlingen kan vurdere, at kvaliteten af eget arbejde lever op til gældende regler samt til virksomhedens krav</p> <p>4) UD – indgår i et nyt mål under overskriften: Kommunikation og samarbejde</p> <p>5) UD – indgår i et nyt mål under overskriften: Arbejds miljø og sikkerhed</p> <p>6) UD – indgår i et nyt mål under overskriften: It og informationssøgning</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	

Eksisterende oplæringsmål	Forslag til nye oplæringsmål	Kommentarer til forslagene
<p>12764 Anvendelse og vedligeholdelse af værktøj</p> <p>1) Kan selvstændigt slibe, anvende og vedligeholde håndværktøj</p> <p>2) Kan selvstændigt anvende og vedligeholde el- og luftværktøj</p> <p>Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Håndværktøj og el-håndværktøj</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan anvende og vedligeholde håndværktøj</p> <p>Avanceret</p> <p>2) Lærlingen kan løse komplicerede arbejdsopgaver med anvendelse af el-håndværktøj</p> <p>Møbelsnedker Orgelbygger Bygningssnedker</p>	
<p>12765 Betjening, træbearbejdningsmaskiner møbel og orgel</p> <p>1) Kan selvstændigt opstille, betjene og vedligeholde følgende maskiner: Boremaskiner Båndsav Rundsav Afretter og tykkelseshøvl Pudsemaskiner Fræsere CNC-maskine Opstiller og betjener CNC maskiner</p> <p>Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Stationære standardmaskiner</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan opstille, betjene og vedligeholde stationære standardmaskiner</p> <p>Møbelsnedker Orgelbygger Bygningssnedker</p> <p><i>Der nævnes ikke specifikke maskiner i ovenstående oplæringsmål, men ved godkendelse af virksomheder anbefales det, at der er en vurdering af, om virksomheden har de nødvendige maskiner til at få en fuld godkendelse. I modsat fald skal lærlingen udlånes til en anden virksomhed i en periode eller have supplerende skoleop-læring.</i></p> <p>Betjening af CNC-maskiner</p> <p>Rutineret</p> <p>x) Lærlingen kan betjene CNC-maskiner</p> <p>Møbelsnedker</p>	

Eksisterende oplæringsmål	Forslag til nye oplæringsmål	Kommentarer til forslagene
<p>12766 Betjening, træbearbejdningsmaskiner Bygning</p> <p>1) Kan selvstændigt opstille, betjene og vedligeholde følgende maskiner: Boremaskiner Båndsav Rundsav Afretter og tykkelseshøvl Pudsemaskiner Fræsere og CNC-maskine</p> <p>Bygningsnedker</p>	<p>1) UD - fordi standardmaskinerne indgår i oplæringsmålet under temaet "Stationære standardmaskiner", som foreslås som fælles for alle tre uddannelser.</p> <p><i>Det anbefales, at der ikke indgår CNC i oplæringsmål for bygningsnedkere, da det vurderes, at det ikke skal være et krav, at bygningsnedkerlærlingene arbejder med CNC under oplæring i virksomheden.</i></p> <p><i>Lærlingene vil fortsat arbejde med CNC på skolen, da CNC er et kompetencemål for uddannelsen.</i></p>	
<p>12769 Bearbejdning af træ og pladematerialer</p> <p>1) Kan selvstændigt vælge og udføre manuelle og maskinelle samlinger i massivtræ samt pladematerialer</p> <p>2) Kan selvstændigt anvende skabeloner til fræsning</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Bearbejdning af massivtræ og pladematerialer</p> <p>Rutineret</p> <p>x) Lærlingen kan udføre maskinel bearbejdning i massivtræ</p> <p>Rutineret</p> <p>xi) Lærlingen kan udføre samlinger i massivtræ</p> <p>Rutineret</p> <p>x) Lærlingen kan udføre maskinel bearbejdning og samlinger i pladematerialer.</p> <p>Rutineret</p> <p>xi) Lærlingen kan udføre samlinger i pladematerialer.</p> <p><i>Vedr. ovenstående: Der er foretaget en opdeling i målene, så der er ét mål, der har fokus på massivtræ, og et mål, der har fokus på pladematerialer. En del virksomheder arbejder ikke både med massivtræ og pladematerialer.</i></p> <p>1) UD - indgår ikke som et kompetencemål i uddannelsen, og det kan derfor heller ikke være et mål for oplæring i virksomhederne.</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	

Eksisterende oplæringsmål	Forslag til nye oplæringsmål	Kommentarer til forslagene
<p>12773 Limning og overfladebehandling møbel og orgel</p> <p>1) Kan selvstændigt udføre industriel og håndværksmæssig pudsning og overfladebehandling</p> <p>2) Kan selvstændigt udføre lim og fineroPGAVER manuelt og i gennemløb</p> <p>3) Kan selvstændigt udføre laminering af massivtræ med faste spændeværktøjer</p> <p>Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Limning og overfladebehandling</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Læringsen kan udføre pudsning</p> <p>Avanceret</p> <p>X) Læringsen kan selvstændigt begrunde og udføre forskellige overfladebehandlinger</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Læringsen kan udføre limopgaver</p> <p>Rutineret</p> <p>3) Læringsen kan udføre laminering med spændeudstyr</p> <p>UD: Udførelse af fineroPGAVER manuelt og i gennemløb fjernes som mål, da de fleste virksomheder ikke lamineringer.</p> <p>Møbelsnedker Orgelbygger</p>	
<p>12776 Snedkersamlinger og beslåning</p> <p>1) Kan selvstændigt udføre traditionelle snedkersamlinger samt beslåning med håndværktøj og el-håndværktøj</p> <p>2) Kan selvstændigt udføre montagearbejde og færdiggørelse fra værksted</p> <p>Bygningssnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Samlinger og montage</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Læringsen kan udføre samlinger samt beslåning.</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Læringsen kan udføre montagearbejde og færdiggørelse fra værksted.</p> <p>Bygningssnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	

Eksisterende oplæringsmål	Forslag til nye oplæringsmål	Kommentarer til forslagene
<p>12778 Limning og overfladebehandling byg</p> <p>1) Kan selvstændigt udføre håndværksmæssig pud-sning og overfladebehandling</p> <p>Bygningsnedker</p>	<p>Limning, pudsning og overfladebehandling</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan udføre limopgaver</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Lærlingen kan udføre pudsning og overfladebehandling</p> <p>Bygningsnedker</p>	
<p>12779 Orgelproduktion</p> <p>1) Kan selvstændigt planlægge, udføre og dokumentere produktionsopgaver i relation til traditionel orgelproduktion</p> <p>2) Kan selvstændigt udføre arbejdsopgaver i relation til orglets klanglige materialer</p> <p>Orgelbygger</p>	<p>Orgelbyggeri</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan fremstille elementer til opbygning af orgler</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Lærlingen kan deltage i samling og montering af orgler</p> <p>Rutineret</p> <p>3) Lærlingen deltager i arbejdsopgaver ved stemning af orgler</p> <p>Rutineret</p> <p>4) Lærlingen kan bidrage til renovering af orgler</p> <p>Orgelbygger</p>	

Eksisterende oplæringsmål	Forslag til nye oplæringsmål	Kommentarer til forslagene
<p>12780 Montering af døre og vinduer</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kan selvstændigt montere vinduer og døre 2) Kan selvstændigt stoppe og fuge omkring vinduer og døre 3) Kan selvstændigt montere tilsætninger vinduesplader og i den forbindelse dampspærre / dampbremse <p>Bygningsnedker</p>	<p>Montering af døre og vinduer</p> <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Lærlingen kan montere døre og vinduer <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) Lærlingen kan i samarbejde med andre stoppe og fuge omkring døre og vinduer <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) Lærlingen kan montere dampspærre, tilsætninger og vinduesplader <p>Bygningsnedker</p>	
<p>12787 Montering af indvendigt arbejde</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kan selvstændigt montere inventar 2) Kan selvstændigt montere bordplader, vask og tilsætninger 3) Kan selvstændigt opsætte inddækninger, afskygninger og lister 4) Kan selvstændigt montere og beklæde lofter 5) Kan selvstændigt opsætte indvendige vægge og beklædning 6) Kan selvstændigt opbygge strøgulve, samt udlægge trægulve med parket eller brædder <p>Bygningsnedker</p>	<p>Montering indvendigt</p> <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Lærlingen kan montere inventar <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) Lærlingen kan montere bordplader og tilsætninger <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) Lærlingen kan opsætte inddækninger, afskygninger og lister <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 4) Lærlingen kan montere og beklæde lofter <p>5) UD – fordi målet indgår i det nye tema: "Konstruktion og montering af vægge".</p> <p>Rutineret</p> <ol style="list-style-type: none"> 6) Lærlingen kan opbygge strøgulve, samt udlægge trægulve med parket eller brædder <p>Bygningsnedker</p>	

Eksisterende oplæringsmål	Forslag til nye oplæringsmål	Kommentarer til forslagene
<p>12790 Trapper udførelse og montering</p> <p>1) Kan selvstændigt foretage måltagning, samling og montering af trapper</p> <p>Bygningsnedker</p>	<p>1) UD – da langt de fleste virksomheder ikke arbejder med trapper. Lærlingene arbejder med trapper på skolen.</p>	
<p>12791 Reparation/reoveringsarbejder</p> <p>1) Kan selvstændigt udføre reparation og reoveringsarbejde inden for fagområdet</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Reparations- og reoveringsarbejde</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan udføre reparations- og reoveringsarbejde</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	
<p>12793 Praktikprojekt mellem 3H og 4H</p> <p>1) Lærlingen udfører et projekt/produkt fra virksomhedens arbejdsområde/produkt- område i praktikperioden mellem 3H og 4H, der evalueres på virksomheden med deltagelse af skole, virksomhed og lærling.</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	<p>Dette oplæringsmål bliver der arbejdet med i en evaluering, og derfor er der ikke ændringsforslag til det her.</p>	

FORSLAG TIL NYE TEMAER OG NYE OPLÆRINGSMÅL		Kommentarer til forslagene
<p>Eksisterende mål:</p> <p>Kan selvstændigt opsætte indvendige vægge og beklædning (under temaet: 12787 Montering af indvendigt arbejde)</p>	<p>Konstruktion og montering af vægge</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Læringsen kan opbygge bærende vægkonstruktioner</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Læringsen kan opbygge og beklæde indvendige vægge</p> <p>Rutineret</p> <p>3) Læringsen kan opbygge og beklæde udvendige vægge</p> <p>Rutineret</p> <p>4) Læringsen kan udføre isolering, herunder opsætte dampspærre</p> <p>Rutineret</p> <p>5) Læringsen kan montere præfabrikerede bygningskomponenter</p> <p>Bygningsnedker</p>	
<p>Eksisterende mål:</p> <p>Kan indgå i samarbejdsrelationer med andre faggrupper (under temaet: 12761 Produktions- og kvalitetskontrol)</p>	<p>Kommunikation og samarbejde</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Læringsen kan kommunikere og samarbejde med kollegaer og samarbejdspartnere</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Læringsen kan formidle ny viden til kollegaer og samarbejdspartnere</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	

FORSLAG TIL NYE TEMAER OG NYE OPLÆRINGSMÅL		Kommentarer til forslagene
Kundeservice indgår ikke i de eksisterende mål.	<p>Kundeservice</p> <p>Rutineret 1) Lærlingen kan yde god kundeservice</p> <p>Bygningsnedker Orgelbygger</p> <p><i>Møbelsnedkere er typisk ikke i direkte kontakt med kunder, og derfor er det ikke et relevant oplæringsmål for møbelsnedkere</i></p>	
Opmåling, planlægning og optimering indgår ikke i de eksisterende mål	<p>Opmåling, planlægning og optimering</p> <p>Rutineret 1) Lærlingen kan opmåle og beregne materialer</p> <p>Rutineret 2) Lærlingen kan planlægge, løse og gennemføre arbejdsopgaver</p> <p>Rutineret 3) Lærlingen kan optimere arbejdsprocesser</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	

FORSLAG TIL NYE TEMAER OG NYE OPLÆRINGSMÅL		Kommentarer til forslagene
<p>Eksisterende mål:</p> <p>Kan selvstændigt overholde og anvende gældende miljøkrav og sikkerhedsregler (under temaet: 12761 Produktions- og kvalitetskontrol)</p>	<p>Arbejds miljø og sikkerhed</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan udføre arbejdet i henhold til gældende miljøkrav</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Lærlingen kan udføre arbejdet efter gældende sikkerhedsregler</p> <p>Rutineret</p> <p>3) Lærlingen kan håndtere kemiske stoffer korrekt</p> <p>Rutineret</p> <p>4) Lærlingen kan udføre arbejdet ergonomisk korrekt</p> <p>Rutineret</p> <p>5) Lærlingene kan deltage i udarbejdelse af APV</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	
<p>It og informationssøgning indgår ikke i de eksisterende mål</p>	<p>It og informationssøgning</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan foretage informationssøgning ved løsning af arbejdsopgaver</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Lærlingen kan anvende it i det daglige arbejde</p> <p>Bygningsnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	

FORSLAG TIL NYE TEMAER OG NYE OPLÆRINGSMÅL		Kommentarer til forslagene
Bæredygtighed indgår ikke i de eksisterende mål	<p>Bæredygtighed</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan foretage affaldssortering i holdhold til virksomhedens retningslinjer</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Lærlingen kan overholde virksomhedens regler for dokumentation af sporbarheden af anvendte materialer</p> <p>Rutineret</p> <p>3) Lærlingen kan bidrage til at mindske virksomhedens spild af ressourcer, herunder bl.a. af materialer og energi</p> <p>Bygningssnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	
Udvælgelse og opskæring indgår ikke i de eksisterende mål	<p>Udvælgelse og opskæring</p> <p>Rutineret</p> <p>1) Lærlingen kan udvælge massivtræ</p> <p>Rutineret</p> <p>2) Lærlingen kan udvælge pladematerialer</p> <p>Rutineret</p> <p>3) Lærlingen kan opskære massivtræ</p> <p>Rutineret</p> <p>4) Lærlingen kan opskære pladematerialer</p> <p>Bygningssnedker Møbelsnedker Orgelbygger</p>	

Der er fire oplæringsmål på avanceret niveau, mens de resterende er på rutineret niveau.